

Hannele Taavila, poliisiosasto
22.9.2022

Hallintovaliokunta, 23.09.2022 klo 12.00

Asia: Sisäministeriön lausunto; HE 106/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annettua lakia, rikosrekisterilakia, pakkokeinolakia ja Suomen osallistumisesta Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön viraston (Eurojust) toimintaan annettua lakia. Esityksen tarkoituksena on tehdä niiden EU:n jäsenvaltioiden, joilla on kolmansien maiden kansalaisten tuomioita koskevia tietoja, tunnistamista koskevaa keskitettyä järjestelmää (ECRIS-TCN) koskevasta EU:n asetuksesta johtuvat muutokset kansalliseen lainsäädäntöön. Lisäksi tarkoituksena on antaa asetusta täydentävän direktiivin täytäntöönpanolainsäädäntö.

Esityksessä ehdotetaan, että pakkokeinolain 9 lukuun lisättäisiin uusi 3 a §, jossa säädettäisiin velvollisuudesta ottaa sormenjälkitiedot, tuomitun kolmannen maan kansalaisen velvollisuudesta saapua sopivaan toimipaikkaan, noudosta sekä sormenjälkien ottamisesta vankilassa tai mielisairaalassa. Ehdotuksen mukaan uuden 3 a §:n nojalla kerätyt sormenjäljet talletettaisiin poliisilain 1 §:n 1 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi poliisin henkilörekisteriin.

On huomattava, että pakkokeinolain 9 luvun 3 §:n 1 momentti ei velvoita esitutkintaviranomaista sormenjälkitietojen ottamiseen, vaan sallii sen. ECRIS-TCN asetuksen mukaan sormenjälkitiedot olisi kuitenkin velvollisuus tallentaa ECRIS-TCN:ään perustettavaan tietueeseen. Tämä tarkoittaa, että sormenjäljet olisi myös velvollisuus ottaa.

Sisäministeriön hallinnonalaa esitys koskee erityisesti siltä osin, kun poliisin tehtäväksi esitetään sormenjälkien ottaminen sellaiselta kolmannen maan kansalaiselta, joka on lainvoimaisella tuomiolla tuomittu yli 6 kuukauden vankeusrangaistukseen ja jonka sormenjälkiä ei ole otettu esitutinnan aikana. Lisäksi jos kyseinen henkilö jättää ilman hyväksyttävää syytä noudattamatta

poliisimiehen kutsua saapua paikalle sormenjälkien ottamista varten, poliisille esitetään oikeutta noutaa henkilö.

Kyseessä olisi uusia tehtäviä poliisille. On arvioitu, että näiden tehtävien resurssivaikutukset olisivat vähäiset, sillä jo tällä hetkellä esitutkinnassa kolmannen maan kansalaisten sormenjälkitiedot otetaan suhteellisen kattavasti. Lakimuutoksen toteuttaminen edellyttää kuitenkin muutoksia oikeusrekisterikeskuksen ja poliisin tietojärjestelmiin, joten sillä on jonkin verran taloudellisia vaikutuksia.

Lainvalvontaviranomaisista myös Rajavartiolaitoksen ja Tullin virkamiehillä on oikeus esitutinnan aikana ottaa henkilöltä sormenjälkitiedot. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että toimivalta kerätä sormenjälkitiedot tuomion antamisen jälkeen annettaisiin vain poliisille. Tätä perustellaan sillä, että esitutkintaviranomainen on useimmiten poliisi, joka siten ottaa myös suurimman osan sormenjäljistä. Sisäministeriöllä ei ole esitettyyn huomautettavaa.

Ehdotuksen mukaan pakkokeinolain 9 luvun uuden 3 a §:n nojalla kerätyt sormenjäljet talletettaisiin poliisilain 1 §:n 1 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi poliisin henkilörekisteriin. Esityksessä ehdotetaan myös, että pakkokeinolain 9 luvun 3 §:n 1 ja 3 momentin sekä 3 a §:n nojalla otetut sormenjälkitiedot luovutetaan poliisin rekisteristä Oikeusrekisterikeskukselle, jotta Oikeusrekisterikeskus voi tallentaa tiedot.

Esityksessä ehdotetaan, että EU-rikosrekisterilain uuteen 3 a lukuun otettaisiin säännös, jonka mukaan Oikeusrekisterikeskuksen saadessa tiedon kolmannen maan kansalaista koskevasta lainvoimaisesta vähintään kuuden kuukauden vankeusrangaistusta koskevasta tuomiosta, johon liittyviä sormenjälkitietoja ei olisi saatavilla, se pyytäisi poliisilta tuomitun sormenjälkitiedot (13 b §:n 1 momentti). Tämä edellyttäisi, että Oikeusrekisterikeskus saisi luovuttaa poliisille salassapitovelvollisuuden estämättä pyynnön tekemiseksi välttämättömät tiedot. Tätä koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi 13 b §:n 2 momenttiin. Lisäksi ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan poliisi ilmoittaisi Oikeusrekisterikeskukselle, kun sormenjälkitiedot olisivat saatavilla (13 b §:n 3 momentti). Sisäministeriöllä ei ole esitettyyn huomioitavaa. Käytännössä tulee kuitenkin varmistaa, että prosessi on sujuvaa.